GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 99.

W Niedzielę Dnia 13. Grudnia 1807.

Z Wiednia d. 5. Grudnia.

D. 15 Liſtopada o godzinie 7 z rana odprawił J. Królewiczowska Mość Adminiſtrator biskupſtwa Waitzu, Arcy Xżę Ferdynand, w zamkowym kościele Budzkim pierwszą mszą, pod czas ktorey służyli mu Sufragan Skopieński i biskup Belgradzki, Alexander Bodonyi, Biskup Priſtenenski i Kr. Węgierski Radca Jerzy Kurbelyi, Sufragan i domowy Prałat J. Królewiczowskiey Mci, Mikołay Rauscher i Proboszcz kościoła zamkowego, Sebeſtyan Eberle. J. Cesarzowiczowska Mość, Arcy Xżę Palatyn, przyiął przy tey okazyi z rąk Primicyanta S. Komunią. Z resztą uroczyſtość ta odbyła ſię w cichości i Arcy Xżę Jmć Adminiſtrator poiechał tego samego dnia na powrot do Waitzu, skąd dniem wprzody był przyiechał.

J. C. K. Mość rzczył Dawida Nusda, Szeresarzera w drugim Banatskim regimencie w nadgrodę iego 20 letnich zasług tak w czaſie oſtatniey woyny Tureckiey, iako też w obronie kordonu i napadow do zabierania bydła, zaszczycić małym medalem złotym nadgrody.

Przyiaciele muzyki w tuteyszey ſtolicy pragnęli od dawna widzieć tu utworzony inſtytut muzyczny, ktoryby sztuki wielkich miſtrzow dokładnie dał poznać i podał sposobność Wirtuozom do okazania swoich talentow. Siedem członkow zrobiło na tę zimę związek do dania [illegible] koncertow, z ktorych iuż dane są 3 z [illegible] wiekszemi oklaskami, a reszta odpowie zapewne oczekiwaniom publiczności.

Dziſieysza gazeta dworska donosi pod artykułem z Turcyi:

Xżę Prozorowski powrocił do Jass z swey podroży do Bukareſztu. Z ſtoiącego pod Mohłow korpusu weszło wiele pułkow kozakow do Wołoszczyzny. — Muſtafa Bairaktar pomnaża swoie uzbroienia, zasłonił Giurgewo nowemi szańcami, powiększył załogę i odmienił w niey dowodzcę.

[illegible]9 *Pazdziernika* odſtąpiła w prawdzie wielka Angielska flota, na ktorey znayduie ſię Lord Paget, od ściſłego zamykania Dardanellow, ale krąży ciągle po Archipelagu i grozi Korffu i wielu miaſtom Morei.

Tayar Basza zoſtał przez wysoką Portę nietylko do wielkiego dziedzictwa po oycu, ale nawet do baszowſtwa Trebisondy przywrocony. Roſſyyski ſtatek, ktory przy-

wiozł go z niewoli Rossyyskiey do Konstantynopola, popłynął stamtąd na powrot do Mikołajewa z 50,000 piastrow, przeznaczonych na ulżenie losu znayduiących się w Rossyyskiey niewoli Turkow.

W Arsenale Konstantynopolskim i kanałowym uzbraiaią spieszno wiele Tureckich woiennych okrętow.

W. Sułtan dał Hiszpańskiemu posłowi, Margrabi Almenara, order pół Xiężyca pierwszey klassy.

Z Brynu d. 20. *Listopada.*

Gdy mieszkańcy Belgradu poduszczeni od złechętnych urzędnikow policyi, dopuścili się przed niejakim czasem względem upoważnionego przy kongressie Imperatorsko-Rossyyskiego Radcy stanu, Rodofinkina, wiele zdrożności i uchybili mu winnego uszanowania, oznaymiona zatem została z rozkazu Naczelnika Czerny, znayduiącego się teraz w swoiey wsi Topola, w kościele biskupiem d. 8 Listopada z ambony następuiąca od kongressu odezwa:

Mieszańcy Belgradu! Godny nasz Naczelnik Jerzy Czerny, wyieżdzaiąc stąd do woyska zalecił ażebyście dla Posła Nayiaśnieyszego Imperatora Jmci Rossyyskiego, P. Radcy stanu Rodofinkina, naywiększe okazywali względy, iego osobę poważali i rozkazow, ktore w imieniu Nayiaśnieyszego Imperatora i naszego Naczelnika wyda, iak nayściśley dopełniali. Wiedzcie więc, iż wiadome mu iest wasze względem niego postępowanie, napomina was przeto w dobrym sposobie, abyście na przyszłość lepiey waszych obowiązkow dopełniali, które aż do rozstrzygnienia waszego i całego narodu losu, składać się powinny w nieprzerwanem posłuszeństwie. Spodziewa się z strony kongressu, iż odda mu na przyszłość w imieniu waszym zupełną sprawiedliwość względem iego zamysłow, lecz to pierwey nastąpić nie może, poki wy nie wstrzymacie się od wszelkiey nieprzyzwoitości lub nieposłuszeństwa, i niedopełnicie wszystkich do tego celu zmierzaiących rozkazow. Staraycie się więc, abyście na żądną więcey naganę nie zasłużyli, ale owszem odzyskali nazad miłość i łaskę waszego Naczelnika i kongressu, a nadewszystkie wysokie względy Imperatorsko-Rossyyskiego Radcy stanu. —— Działo się na kongressie.

Mladen Millanowich,
Dowodzca twierdzy.
Jowan Gagies, Senator.

Przed ogłoszeniem tey odezwy był kongress zatrudniony wyśledzeniem sprawcy, który lud do tey zniewagi pobudził. Zaaresztowano wiele osob, które miano w podeyrzeniu, i kommisarz policyi Xiskowies okazał się winnym. Skonfiskowano zaraz iego maiątek i dla przykładu innych iako zdraycę na śmierć skazano. Dzień 10 był na iego stracenie wyznaczony, lecz on prosił, aby go przed śmiercią do Radcy stanu Rodofinkina zaprowadzono, że mu ważne ma odkryć rzeczy. Zaprowadzono go, rzucił mu się do nóg i z płaczem prosił o przebaczenie i łaskę; wzruszony iego łzami przebaczył mu, ale kongress nie przestał na tem; oświadczył, iż nie odmieni wyroku śmierci, chyba w ten czas, gdy Nayiaśnieyszy Imperator udaruie go łaską. Wstrzymano iednak wykonanie wyroku i posłano d. 11 gońca do Petersburga.

Inne mniey winne osoby, które należały do zniewagi Radcy stanu Rodofinkin skazał kongress na kilkoletnie kaydany. Jaką mu zaś wyrządzono zniewagę, lub w czem okazano nieposłuszeństwo, nie można dokładnie wiedzieć, gdyż nikt nie śmie powiedzieć.

D. 10 powrocił Naczelnik Czerny z swey

wsi Topola do Belgradu.

Doniesienia z Sarajewo potwierdzaią wiadomość, że Basza Trawnicki wezwał wszystkich do broni zdatnych ludzi przeciw Serwiianom, iak tylko dowiedział się o ich wtargnieniu do Bośnii. Na mocy tego wezwania baszowie i kapitanowie 66 mieysc zbroynych i zamkow w Bośnii zebrali na prędce 1400 dobrze uzbroionych ludzi i zaraz z niemi wyruszyli. D. 17 i 19 Października wsparła iuż część tego ludu rozproszony korpus Hassana Baszy, a d. 22 do 24 złączyła się z nim reszta. Nakoniec przybył ieszcze dosyć wcześnie d. 2 t. m. na pomoc Trawnickiemu Baszy, który obiął po Hassanie dowodztwo, Muusz Aga Albanii z 6000 Arnautow, a dnia 3 zgromadziły się znowu rozproszone Tureckie woyska w górach Makszan. Nazaiutrz przyszło zaraz do potyczki, która obie strony wiele kosztowała ludzi. W drugiey potyczce d. 7 która blisko 9 godźin trwała, udać się Serwiianom miało oderznąć korpus Arnautow Muusz Agi.

Od woysk Serwiyskich w Bośnii, Bulgaryi i Rossyyskich z Bukaresztu ustawicznie biegaią do Belgradu gońcy. Mowią nawet, że tam oczekuią w krotce z Wołoszczyzny kilku tysięcy woyska Rossyyskiego i dwoch jenerałow.

Z Londynu d. 6. Listopada.

Zapewniaią (mowi gazeta Star) iż Lord Cathcart przeznaczony iest do dowodzenia nową wyprawą z 5000 lądowego woyska złożoną, a Sidney Smith mieć będzie dowodztwo nad eskadrą, która składać się ma z 10 liniiowych okrętow, z pomiędzy których ieden nosi 120, drugi 98, trzeci 84, a reszta wszystkie po 74 dział. Nie wiadomo ieszcze w którey części świata zbierać ta wyprawa będzie nowe laury! Które niewarowne miasto podeydzie i złapi! Którego z wiernych sprzymierzyńcow ma zniszczyć! Lecz przywodzą zdarzenie, które zdaie się nieiako przepowiadać zły skutek tey wyprawy: Kapitan okrętu Hibernia, który do tey wyprawy należy, spadł z wierzchu okrętu i karku sobie naruszył.

Przybyłe do naszych portow zabrane Duńskie woienne okręty są, podług zdania znaiących się, piękney budowy i prawie wszystkie nowe. Przynaymniey nie ma pomiędzy niemi żadnego, któryby miał 25 lat. Trzech pokładowy okręt Chrystyan VII. o 98 działach przechodzi naylepsze nasze okręty i szybko płynie. Zapewne otrzymaią teraz Duńskie okręty inne nazwiska od naszey admiralicyi. Zewnętrzne ich ozdoby nie są tak wspaniałe iak Angielskich okrętow. Z resztą flota ta bardzo drogo kosztuie Angliią. Narodowy nasz honor splamiony został przez iey zagarnienie, i Duńczykowie stali się teraz naszemi nieprzyiaciołmi. Wyprawa do Danii kosztowała procz tego 4 milliony f. szt. (160 mill. zł. pol.) Za te pieniądze byłby rząd mogł podobną wystawić flotę.

Król, liczący teraz 70 lat, zapada od kilku tygodni często na zdrowiu. Smierć iego sprawiłaby wielkie w polityce odmiany, gdyż, iak wiadomo, Następca tronu, Xżę Wallii, w cale ma inne zasady, które czerpał w szkole swoiego przyiaciela Foxa, i które rożnią się w całe od zasad iego Oyca. Codziennie nadchodzi więcey prozb do Króla o pokoy, które podług konstytucyi Angielskiey nie mogą bydź ze wszystkim odrzucone. Znaydujemy się teraz w kryzie, która w krotce musi się rozwinąć. Woyna tak iak teraz iest prowadzona, iest dla nas prawdziwem nieszczęściem, lecz niemnieyszem będzie pokoy, bo ieżli Angliia przymuszoną zostanie oddać swoie zdobycze, narod przy ubieganiu się

innych w Europie kraiow o handel nie będzie w stanie opłacać ogromnych podatkow, iakich dług narodowy nayinniey 500 millionow f. szt. wynoszący (inni podaią go do 600) koniecznie wymaga. — Poki utrzymywaliśmy panowanie na morzu, poty Londyn był prawie dla cały Europy składem wschodnio i zachodnio-indyyskich płodow, i poki ściągaliśmy z całego lądu gotowe pieniądze za nasze towary i rękodzieła, nie znaydował rząd trudności w nakładaniu nowych podatkow i zaciąganiu pieniędzy.

Flota kanałowa przymuszona została opuścić okolice Brestu i zawinąć dla naprawy do Torbay.

Hrabia Rosslin przybył do Jarmutu z legią Hanowerską, o którey powiadano, że będzie w Szwecyi zostawiona.

Listy nadeszłe z Lizbony donoszą o zaszłych w Madrycie nadzwyczaynych zdarzeniach. Xżę Asturyi i wiele innych osób zostało aresztowanych. Godna rzecz uwagi, iż przed 3 dniami nim ta wiadomość nadeszła, rozpuszczono tu pogłoskę, że Król Hiszpański otruty został, i że w Madrycie utworzono rząd tymczasowy.

Faktorya Angielska w Lizbonie rozwiązała się udarowawszy znacznie kapelana i innych dawnych sług tego ustanowienia. Faktorya ta odebrała z Anglii przeszło 50 statkow kupieckich, dla wywiezienia z Portugalii kupcow i innych Anglikow; iednak te nie były wystarczaiące i nadeszły do rządu naglące listy, aby posłał więcey statkow do wywiezienia reszty naszych współziomkow, którzy obawiaią się aby nie byli zabranemi w niewolą.

Onegday przybył do Portsmu okręt z listami od naszego dowodzcy przed Dardanellami. Przywiozł on także kule marmurowe, któremi pod czas przeprawy Duckworta przez cieśninę Dardanellow strzelali Turcy do naszych okrętow. Ogromne te kule złożone zostały z wielką ostrożnością w zbroiowni.

Z Madrytu d. 6. Listopada.

(z Monitora Pryzkiego.)

Wczoray posłał Król następuiący wyrok do tymczasowego prezydenta rady Kastyliyskiey:

"Głos natury rozbraia mściwą rękę, i gdy nierozwaga wzywa litości, czuły oyciec nie może iey odmowić. Syn moy wyiawił sprawcow okropnego zamachu, do którego wciągneli go złośliwi; odkrył wszystko podług przepisow ustaw i z nay większą dokładnością. Zal iego i zastanowienie poddały mu następuiące przełożenia, które mi przesłał:„

"Nayiaśnieyszy Królu i Oycze! Zasłużyłem na karę wykraczaiąc przeciw W. K. Mci. Wykroczyłem przeciw Oycu i przeciw Królowi; lecz żałuię tego i przyrzekam W. K. Mci naypokornieysze posłuszeństwo. Nie powinienem był nic czynic bez wiedzy W. K. Mci; lecz zwiedziono mnie przez moią nierozwagę; wyiawiłem winnych, i proszę W. K. Mci abyś mi przebaczył i pozwolił żałuiącemu synowi ucałować Twe nogi. — W St. Lorenzo d. 5 Listopada 1807.

Ferdynand.„

"Nayiaśnieysza Królowo i Matko! Załuię bardzo, iż popełniłem wielki błąd względem Króla i Królowey mego Oyca i Matki; przepraszam naypokorniey W. K. M. za moy upor, żem Jey ostatniego wieczora nie chciał prawdy wyznać, i proszę W. K. Mci zgłębi moiego serca Racz wstawić się do Oyca mego, aby pozwolił ucałować nogi żałuiącemu synowi. — W. St. Lorenzo 1807.

Ferdynand.„

"Na mocy tych listow i na prośbę Królowey, nayukochańszey moiey małżonki, przebaczyłem moiemu synowi, i odzyska moią łaskę, skoro postępki iego okażą mi prawdziwą poprawę. Nakazuię oraz, aby sędziowie, którym poruczyłem tę sprawę, daley ią ciągnęli, i pozwalam im przybrać sobie więcey kolegow, ieżeli tego widzieć będą potrzebę. Zalecam im, aby iak będzie skończona podano mi wyrok, który powinien bydź stosowny do ustaw, do wielkości występku i do znaczenia osób, które go popełniły. W ułożeniu wyroku maią bydź wszystkie wyznania Królewicza przeciw naczelnikom spisku i wszystkie pisma znalezione w iego pokoiu przywiedzione i numerowane. Postanowienie ninieysze udzielone będzie moim radom i trybunałom i oznaymione bydź ma moim ludom, aby zobaczyły w niem moią litość i moią sprawiedliwość i pocieszyły się w smutku, w który ie pierwszy moy wyrok wprowadził; gdyż widziały w nim niebezpieczeństwo swego Monarchy i oyca, który ich kocha iak własne dzieci i od nich iest kochany.

Podp. *D. Bar. Munoz.*"

Z powodu ocalenia J. K. Mci od grożącego niebezpieczeństwa nakazane iest uroczyste nabożeństwo po wszystkich kościołach państwa.

Pomiędzy aresztowanemi osobami znaydować się ma Xżę San Carlos, wicekról Nawary, i 50 gwardyakow, których iuż do sądu oddano. Mowią, iż wydano rozkaz, aby na granicy każdego przytrzymano, ktoby z kraiu chciał wyieżdżać.

Z Paryża d. 29. Listopada.

J. C. K. Mci towarzyszą tylko w podroży Wielki Xżę Bergski i Xżę Neufszatelski. Zapewniaią iednak, że minister Włoski bawiący w Paryżu iedzie także za J. C. K. Mcią. Cały orszak Cesarza składa się tylko z 2 powozow.

Na radzie ministrow i radzie stanu prezydować będzie w czasie niebytności J. C. K. Mci Xżę Arcypodskarbi.

Królowa Jmć Neapolitańska nie wyiechała ieszcze do Włoch, gdyż wczoray znaydowała się ieszcze w Fontainebleau.

P. Jolivet, członek rządu królestwa Westfalskiego, mianowany został przez wyrok pod d. 26 Października radcą stanu do śmierci.

Korweta J. C. K. Mci pod dowodztwem Kapitana Trobrilland, która wyszła d. 9 z Szerburga zawinęła d. 11 do la Hogue. Spotkała się d. 10 z korwetą nieprzyiacielską, którą zabrała; lecz część tylko iey ludu do la Hogue przywiozła, gdyż na huk z dział przybiegła fregata Angielska i zniewoliła Kapitana Trobrilland do opuszczenia swey zdobyczy. Korweta nasza nie utraciła w tey walce iak 4 ludzi w zabitych i 7 w ranionych, co iey wielki czyni zaszczyt.

Korsarz Friedland przyprowadził do Ostendy bryg Szwedzki Triton, płynący z Sztokolmu do Irlandyi z żelazem, deskami i konopnem włoknem.

Duchowni w powiacie Longeau, w departamencie wyższey Marny, otworzyli składkę na edukacyą ubogiey młodzieży, która poświęcić się zechce stanowi duchownemu.

Jenerał major, Baron Zakomelski, znayduiący się teraz w Paryżu, oddał przez Pułkownika Mezenzoffa w imieniu Nayiaśnieyszego Imperatora prezydentowi Lunewillu pierścień wielkiego szacunku, na dowod iak dalece potężny ten Monarcha poważa dobre obchodzenie się urzędnikow publicznych z jeńcami Rossyyskiemi.

Zapewniaią, że J. C. K. mość rozkazał zakupić wielki zbior posągow, które znaydu-

ią się w pałacu Borghese w Rzymie. To nabycie połączy w muzeum Francuzkim wszystkie arcydzieła dawnego snycerstwa, które rozrzucone dawniey były po całey Europie.

Dziennik Argus przywodzi co następuie:

"Ostatnie zdarzenia w Portugalii, i świeżo zawarte układy między Francyą i Austryą, są dopełnieniem ścisłego zamknięcia, które ministrowie Angielscy uważali iako groźbę urojoną. Codziennie otwieraią się Anglikom oczy względem smutnych wypadkow chwalebney ich wyprawy; codziennie obawiać się muszą nowych nieszczęść i nowych niebezpieczeństw. Od początku tey nieszczęsney dla Anglii woyny, ministrowie oszukiwali zawsze lud, i iak ptak rażony postrzałem, szukaiąc ulgi w bolu, skacze z gałęzi na gałęź, tak oni odmieniali swoie systema. Po sromotney klęsce, którą ponieśli przed Konstantynopolem, pochlebiali sobie, że nowa tam rewolucya otworzy nowe pole ich intrygom; lecz w krótce zobaczyli, że Porta odmieniła Sułtana, ale nie systema. Po pokoiu Tylżyckim czynili sobie niemniey nadzieie, iż przez podstępne poduszczenia Austryi potrafią ieszcze zaburzyć stały ląd; lecz to mocarstwo znaiące dobrze użytek przymierza Anglii, odpowiedziało na te nadzieie uroczystem przystąpieniem do wspólney sprawy lądu. Przystęp Austryi nie zdaie się bydź wielkiey wagi w woynie morskiey, ale przyiaźń iey z Anglią przyniosłaby nie zmierne korzyści handlowi Angielskiemu. Tryiest i niektóre porty na Adryatyckim morzu otwierały ostatni przytułek dla handlu Anglii, zkąd pomimo czuyności sprzymierzyńcow Francyi, byłaby mogła zalać kraie Niemieckie i Włochy swoiemi towarami. Lecz iak skoro te mieysca są zamknięte, nie pozostaie iey żadna kommunikacya z lądem. Jedna Portugalia zostawała ieszcze, lubo w niepewnem położeniu, użyteczną dla handlu Angielskiego; gdyż wyprawa do Kopenhagi okazała, iż żadne mocarstwo nie może bydź oboiętnem względem wspólney sprawy lądu, i pozorne zadosyć uczynienie Xcia Regenta sprawić może upadek domu Braganckiego. Handel Angielski może bydź kontent, iż uratował niektóre towary; lecz ministrowie zamknęli dla niego na zawsze niewyczerpane źrodło bogactw, gdyż iaki bądź kolwiek rząd będzie w Portugalii, systema iego polityczne wcale będzie odmienne. Portugalia nie będzie więcey osadą Angielską. Ustępuiąc na chwilę potrzebie, mogli sobie byli ministrowie oszczędzić to źrodło na przyszłość; lecz tu, rownie iak w całey woynie, łakomstwu swoiemu poświęcili naydawnieyszych swoich sprzymierzyńcow. W nieszczęsnem odosobnieniu, w iakim się teraz Anglii znayduie, nie pozostaią iey żadne widoki, ani spodziewać się może iakowego wynadgrodzenia. Warsztaty w Birmingham i Manchestrze oddaliły iuż połowę swoich robotnikow. Ostatnie zdarzenia zamknęły ściśley porty stałego lądu, przez co rękodzieła Angielskie ponieść muszą znacznieyszą stratę. Cały ląd obeyść się może dłużey bez iey płodow, niżeli potrzeba do uzupełnienia ich upadku. Ministrowie Angielscy mniemaią, iż użyli okropnego odwetu, zakazuiąc surowo wprowadzania win i wodki Francuzkiey; lecz płody te od traktatu 1786 roku podpadały większey opłacie celney, niżeli wewnętrzna ich była wartość, i ta nieznośna opłata wyrownywała wyraźnemu zakazowi, gdyby te przedmioty nie stały się były koniecznie potrzebnemi dla Anglii. Teraz od zamknięcia portow Portugalskich stały się ieszcze dla niey potrzebnieyszemi. Ministrowie zamkną ieszcze

może swe porty dla materyałow, które im północ dla ich marynarki dostawia. Wszystkiego spodziewać się można po ich niewiadomości i fanatysmie. Są to szaleńcy, którzy broniąc się, sami się kaliczą. Rownie oszukuie ich gruby przesąd, iak ich stronnicy. Nie widzą iak tylko wyższość sił swoich na morzu, które burze rozproszyć mogą, a upadek ich skarbu i handlu nieochybnie zniszczy. Nie postrzegaią, że dostarczaią tylko lądowi towarow zbytkowych i drugiego rzędu, gdy tymczasem odbieraią za nie rzeczy pierwszey potrzeby. Słowem Angliia nie maiąc żadnego więcey wpływu na stałym lądzie, uważana bydź może iako opasane miasto, które szkodzić nie może obleżeńcom, i chociażby uniknęło szturmu, uledź iednak musi pod własnemi potrzebami.„

P. Mercier, członek instytu, stanowi dziś przeciwne Doktorowi Gall Systema. Wiadomo, iż ostatni usiłuie znaleść w układzie czaszki początek wszystkich naszych zdatności i skłonności. P. Mercier iest przeciwnego zdania, i twierdzi, iż początek ten znayduie się w składzie nóg i usiłuie tego dowieść w następuiącym liście:

Do Doktora Galla.

Nie iestże czas przypomnieć człowiekowi, powtarzać mu zawsze, iż ma w cale rożne życie od zwierzęcego i znikomego swoiego ciała, i że przeznaczenie iego iest w cale rożne od reszty stworzeń? Niechay Doktor Gall rozkłada na swoim stoliku czaski Niemieckię mniey lub więcey krzywe; niechay bawi się porownywaniem ich z niektóremi głowami Francuzkiemi, aby nam okazał głowy orle obok głow dzwońcow; dopoki myśl nasza zamieszkuie koniecznie świat umysłowy, i dopoki cała zacność człowieka znayduie się w mowie, głowa pszczoły, maiąca więcey w sobie jeometryi, niżeli która z głow Newtonow, uczy nas, iż głowa dla odbywania swoich działań nie potrzebuie takiego lub owego rozmiaru fizycznego, i prawdę mowiąc iesteśmy za nadto poziomemi co do metafizyki, abyśmy słuchać mogli z użytkiem samych tylko rozpraw anatomicznych, które utwierdzaią tylko opłakany błąd Loka i Kondylaka; bo ktokolwiek odrzuca wrodzone myśli, nie iest w stanie rozmyślania. Niechay anatomista zamiast na kość głowy, spoyrzy na rękę, a nadewszystko na nogę! Tu postrzeże przednieysze dzieło, wzniesioną okrągłą i małą kość; tu znayduie się wielka zgoda naczenia działaiącego, przez wzgląd na mnogość nerwow, muskułow i na ruchawość stop. Czaska zaś nie iest, iak tylko mizerną pokrywą. Zwierzę nie ma ani rąk, ani nóg układu człowieka; ma tylko, rzecz podziwienia godna! podobną do niego głowę. Ponieważ człowiek nogami tylko dotyka się ziemi, zaczem tu widać niezatarte znamię iego początkowey godności, co iest rzeczą pocieszaiącą! Spoyrzyy na nogi człowieka, a nadewszystko przypatrz się iego chodowi. Nogi nie nosząż głowy i nie okazuiąż całego układu ciała? Potwierdzaią znaki w dowodztwie, a chcąc dowodzić, potrzeba stać; człowiek siedzący iest tylko półczłowiekiem, a leżący słabym lub chorym. Mowca w mownicy nie iest nigdy dosyć wysokim. Mirabeau zawsze się podnosił; obwiniony niewinnie zawsze się przed niegodziwym sądem podnosił. Nogi wyrażaią nieukontentowanie i gniew w naywyższym stopniu. Zważaiąc dobrze poruszenie nóg sądzić mogę, co się dzieie na wyższym piętrze człowieka rozumnego, to iest tam gdzie mozg ma swoie siedlisko. Człowiek w moich oczach zostawia po sobie ślady, w których wyczytuię co się w iego duszy dzieie, i te odkrywaią bardziey, niżeli który z

iego członkowskiego moralność. W Hiszpanii mi łostki zaczynaią się od nóg, a w Chinach nogi zaymuią pierwsze mieysce. Piękny romans *Nogi Fanszetki* więcey mowi, niżeli iego tytuł obiecuie. Jestże większa niezgrabność iak kogo nadeptać? Człowiek czuły idzie ostrożnie. Pomimo woli rozmiesza nas, gdy człowiek upadnie, ponieważ fizyczne to zdarzenie wystawia, a czasem i dowodzi błąd rownowagi moralney. Kto źle chodzi, utyka, zawadza o przechodnia, i nie umie zręcznie obierać mieysca do swego poruszenia, dla sądzenia o takim człowieku nie potrzeba mi go zprzodu oglądać. W piaństwie nie chcą nogi nosić człowieka, ponieważ stał się obrzydłym. Często tanecznik pięknie tańcuie, a źle chodzi. Dla czegoż? Oto tańcuie artysta, a człowiek chodzi. Nogi niezgrabne ciężą lub roztrącaią; nogi filantropa zawsze lekkie ominą nawet biedną mrowkę. Zastanowienie się więc nad nogami człowieka poprzedzać powinno zastanowienie się nad iego czaską. Nogi nie nie mogą kłamać, iak czynią nie raz oczy i usta. Nogi są mocne lub chwieiące się. Nogi ludzi, którzy boso chodzą, są drugą twarzą. Gdy są obute, widać ie tylko iak przez maskę. Zamiast czaski zastanowmy się nad częściami, które ią dźwigaią, nad tym biegunem ręki Boskiey i nad cudem wartaiącym natężenia naszego rozumu! Po Lawaterze, po Gallu ileż ieszcze nie pozostanie rzeczy do dochodzenia? Doktorze Gallu! obmacasz moią głowę, a ia zastanowię się nad WPana nogami.

Mercier, Członek instytutu.

Dnia 20. Listopada.

Cesarzowa Jmć bawi w Paryżu od ostatniego poniedziałku.

Zapewniaią, że Nayiaśnieyszy Cesarz utworzył kilka ministrow stanu, pomiędzy któremi liczą prezydenta pięciu sekcyy rady stanu.

Mowią, iż J. C. K. Mość od rożnych klass instytutu żąda ogólnego rysu o stanie nauk i kunsztow we Francyi od roku 1789 do teraźnieyszego czasu.

Piszą z Kale pod d. 17 t. m. że w niedzielę popłynął z tego portu okręt pod banderą pokoiową z gońcem wiozącym, iak mowią, listy od dworu Austryackiego do dworu Angielskiego.

Xżę Arcykanclerz państwa opuścił d. 15 Montpellier, i 18 był w Bordeaux oczekiwany, gdzie iuż przygotowano dla niego mieszkanie.

Wyrok Cesarski pod d. 13 nakazuie wykonanie wyroku Kardynała Kaprary, mocą którego wyspa Buderich przyłączona iest do dyecezyi Akwisgranskiey.

Ambassador Rossyyski, Hrabia Tolstoy, powrocił przed kilku dniami z Fontainebleau do Paryża.

Rossya przywrociła wolną żeglugę na czarnem morzu.

Marszałek Brune ukończywszy elekcye wyiechał d. 12 z Gandawy, dawszy przed wyiazdem na 60 osób obiad.

W Lizbonie musi teraz wielkie panować zamieszanie; znacznieysi kupcy przestali płacić. Wiemy teraz, że nierychłe i zapewne nieszczere środki Portugalskiego dworu nie odmieniły wcale wydanych Jenerałowi Junot rozkazow. Długo wzbraniał się Xżę Regent wniść w ścisłe związki z Francyą i Hiszpaniią. Nakoniec zamknął dla Anglikow swe porty, i zabronił im wprowadzać swoie towary, bez zatrzymania iednak będące w kraiu niezmiernego szacunku ich własności. Zdaie się więc, iż Portugaliia będzie tymczasowo iako Francuzko-Hiszpańska zdobycz zaiętą. Król nawet Hiszpański niechciał się wdać za dworem Portugalskim do Cesarza Napoleona, chociaż iego corka iest za Xciem Regentem.

DODATEK

DO № 99

GAZETY KRAKOWSKIEY

W Niedzielę Dnia 13 Grudnia 1807.

Z Amsterdamu d. 17. Listopada.

Wczoray nadeszły tu nieprzystą drogą listy z Londynu dochodzące d. 6 t. m. Wszystkie iednostaynie wyrażaią, iż Król obarczony iest z wszystkich stron, a osobliwie od przedzielnych miast proźbami o pokoy. Spodziewaią się więc w Anglii z tego powodu w krotce odmiany ministerium. Ażeby zawrzeć pokoy z Francyą i iey sprzymierzyńcami, potrzeba aby na styrze rządu stanęli mężowie umiarkowanego umysłu. Podług tychże listow była Anglia zawalona osadowemi płodami, które nie znayduią pokupu i znaleść nie mogą, ponieważ zamknięcie Europeyskich portow dla Angielskich towarow iest coraz ściśleysze.

Tuteyszy dom kupiecki Kroese, który w roku przeszłym wstrzymał zapłatę, wypłaca teraz do grosza wszystkim wierzycielom i ieszcze płaci im po 4 od sta prowizyi. Podobny czyn uczciwości zasługuie na tem większe wspomnienie, że uczciwość i rzetelność w naszych czasach bardzo są rzadkiemi.

Cena osadowych towarow nie wiele się w przeciągu dwoch tygodni podniosła, ponieważ dla trudney w tey porze roku na Renie żeglugi, nie wielkie nadchodzą kommissa.

Z Helsingborga d. 2. Listopada.

Król i Królowa Szwedzka ieszcze tu bawią. Wszystkie powracające z Szwedzkiey Pomeranii regimenta udały się do pokoiowych stanowisk; aże nie widziemy żadnych przygotowań ani do woyny, ani do obrony, rozumiemy przeto, że Król nasz aż do pokoiu z Anglią będzie neutralnym, do czego zapewne obowiązał się przez kapitulacyą w Stralsundzie.

Z Lyonu d. 13. Listopada.

Dziś o godzinie 2 po północy przybył tu Nayiaśnieyszy Cesarz, i zabawiwszy 3 godziny, udał się pod zasłoną 12 żandarmow w dalszą podróż do Turynu. Cały orszak Monarchy składa się tylko z 3 powozow i kilku kariolek, w którym nie ma żadney kobiety.

Z Strazburga d. 21. Listopada.

Prezydent tuteyszego miasta wydał odezwę, w którey wyraża, iż w ciągu tego roku umarło 300 dzieci na naturalną ospę. Jakże uporczywi i słabi rodzice (wyraża) wyrzucać sobie powinni, którzy za niast korzystania z szczepienia krowiey ospy poświęcaią swe dzieci kary godnemu uprzedzeniu.

Z Bremy d. 18. Listopada.

Uzbroiony kupiecki okręt, który przed połtora roku do wschodnich Indyy popłynął, powrocił w przeszłym tygodniu dość szczęśliwie z ładunkiem kawy z Jawa i innemi towarami na uyście Wezery, lecz nie był tu wpuszczony i musiał na przezimowanie do Norwegii popłynąć. Miasto nasze nie pamięta od stu lat tak nieszczęśliwego dla handlu czasu, iak iest teraźnieyszy. Cieszy się iednak, że ten długo trwać nie może. Angielski narod zaczena powszechnie pragnąc pokoiu, ponieważ iest od Europy oderznięty i widzi grob swoich rękodzieł w dłuższey woynie. Naypierwszym do tego krokiem będzie odmiana ministrow, i Xżę Wallii miał iuż w tey mierze uczynić Królowi przełożenia. Naywiększem nieszczęściem dla handluiącego świata iest, że P. Fox, który był nayzaufańszym przyiacielem tego Xcia, 6 miesięcy dłużey nie żył. Chciał on szczerze pokoiu i Cesarz Napoleon był o iego życzeniu przekonany.

Od brzegow Menu d. 27. Listopada.

Listy z Medyolanu pod d. 14 t. m. donoszą smutną wiadomość, że Wicekrólowa Jmć niewcześnie rozwiązaną została.

Wielki Xżę Jmć Wirzburski iest niebawnie oczekiwany w swey stolicy z Paryża.

Woyska Wirzburskie, opuscić miały wyspę Rügen udaiąc się do Frankonii, gdzie w przyszłym miesiącu nadeyśdż maią.

Woyska Francuzkie czynią przygotowania do opuszczenia Braunau, która twierdza, podług umowy, ma bydż d. 10 Grudnia rządowi Austryackiemu oddana.

Z Nancy d. 17. Listopada.

Dwa bataliony Rossyyskie, liczący każdy 900 ludzi, które stały w Lunewillu, opuściły to miasto wczoray i dziś, udaiąc się do Moguncyi, skąd powrocą do oyczyzny.

Król Jmć Westwalski iest tu co chwila oczekiwany, powracaiąc do państw swoich. Onegday przeiechali iuż tędy do Stuttgardu P. Meyronnel, Wielki marszałek pałacowy i dwoch koniuszych.

Z Rygi d. 11. Listopada.

Dziś o godzinie 11 przed południem odebrano tu rozkaz, ażeby żaden okręt nie ładował towarow bez pozwolenia, i żeby zatrzymano te, które cła nie opłaciły i nie wypłyną w przeciągu 4 dni. Przyczyna tego nie wiadoma. Wielkie tu panuie poruszenie na okrętach chcących wyyśdź na morze i maiących opłacić winne cło, choćby też miały tylko połowę lub ćwierć swoiego ładunku.

DONIESIENIA.

C. K. Sądy Szlacheckie Krakowskie Galicyi Zachodniey wiadomo czynią Panu Adamowi Boczkowskiemu, którego mieysce mieszkania nie iest wiadome: że matka iego Dorota z Hendlow pierwszego małżeństwa Boczkowska, drugiego Wyczałkowska umarła, i iego dziedzicem z innemi dziećmi postanowiła, tudzież, że iemu Panu Adamowi Boczkowskiemu Adwokat Bienkiewicz na zastępcę iest dodany; Onemu przeto zaleca się: ażeby w terminie prawem przepisanym zgłosił prawa swoie do dziedzictwa tego; inaczey bowiem część dziedzictwa, którą ustanowiony zastępca w imieniu iego z dobrodzieystwem prawa i inwentarza obeymie, tak długo w zarządzeniu sądowem zostawac będzie, aż on za zmarłego będzie mogł bydz ogłoszonym. W Krakowie dnia 10. Sierpnia 1807.

Pod niebytność Jego Excelencyi JW. Prezesa.
Bernard Dwernicki Kons. Appell. Trybunału.
F. Polberg.
Kannamiller.

Z Rady Ces. Krol. Sądu Szlacheckiego Krakowskiego.
Mąkolski.

C. K. Sądy Szlacheckie Krakowskie Galicyi Zachodniey wzywaią tym Edyktem Panią Franciszkę Gorzkowską (którey mieysce mieszkania nie iest wiadome) iako współsukcessorkę testamentową ś. p. Maryanny Pętkowski, ażeby deklaracyą swoią względem obięcia z dobrodzieystwem lub bez dobrodzieystwa prawa i inwentarza dziedzictwa po tey zmarłey pozostałego w przeciągu roku 1, niedziel 6 i dni 3 tutey tym pewniey podała; bo inaczey bez względu na iey prawo dziedzictwa, maiątek ten innym sukcessorom, którzy się zadeklarowali, przyznany będzie. Czyni się iey oraz wiadomo: że Adwokat Hołowka na dniu dzisieyszym zastępca iey urzędownym iest ustanowiony, któremu potrzebne informacye poddać będzie mogła. W Krakowie d. 12 Sierpnia 1807.

Pod niebytność Jego Excellencyi JW. Prezesa.

Bernard Dwernicki Kons. Appell. Trybunału.

Beck.

Scherauz.

Z Rady C. K. Sądow Szlacheckich Krakowskich.

Elsner.

Magistrat Miasta C. K. Stołecznego Krakowa wszystkich do których należy niniejszym powołaniem uwiadomia: iż Franciszek Fietta dnia 5 miesiąca Maia roku 1798 tu w Krakowie w szpitalu S. Łazarza w kamienicy pod Nrem 221 stoiącey mieszkaiący umarł, ktorzy przeto do dziedzictwa pozostałego po śmierci iego iakoweś prawo mieć mniemaią, a osobliwie bracia zmarłego iako to Jan Baptista i Ludwik Fietta niniejszym napominaią się ażeby oświadczenie swe: czyli dziedzictwo przerzeczone z dobrodzieystwem albo bez dobrodzieystwa prawa i inwentarza obiąć albo całkiem zrzec się chcą? w przeciągu 1 roku i 6 tygodni tuteyszemu C. K. Magistratowi tym pewniey okazali i w tey mierze dokładnie wywiedli się, gdyż przeciwnie w oznaczonym czasie zgłaszaiącym i prawnie wywodzącym się, dziedzictwo przyznane i wydane będzie.

Gollmayer.

Krzyżanowski.

Łodzinski.

Z Rady Magistratu C. K. Stołecznego Miasta Krakowa.

Dnia 17 Paździer. 1807 roku.

Kowalski.

Wieś Swoyczany w Cyrkule Krakowskim, w powiecie Zarnowieckim leżąca, iest do sprzedania. Życzący sobie nabydź, ma się zgłosić tu w Krakowie w ulicy Sienney, w kamienicy Bractwa Miłosierdzia pod Nrm. 53 na pierwszym piętrze.

Z strony kopalni Węgli kamiennych w Tynczynku przy Krzeszowicach donosi się, iż przez całą nadchodzącą zimę dostać będzie można dobrego gatunku Węgli przy szybie korzec po 48 kr. a z odwozem do Krakowa po 1 zł ryń. i 22½ kr. Życzący sobie takowych Węgli udać się maią do JP. Ridta Poczmistrza w Krzeszowicach. W Tynczynku d. 29 Listopada 1807.

Dla osadzenia mieysca Chirurga w dobrach Kameralnych Leyzach z pensyą roczną 200 ryń. wypisuie się konkurs do dnia 15 Grudnia b. r. z dokładem aby życzący sobie tego mieysca prożby swe zaopatrzone zaświadczeniami Chirurgii, akuszeryi i kuracyą bydła, iako też moralności prożby swe przed upłynionym terminem C. K. administracyi dobr i Salin podać maią. W Krakowie d. 29 9bra 1807.

Dla osadzenia wakuiącego przy Jarosławskim magistracie mieysca syndyka z pensyą roczną 400 ryń. konkurs aż do ostatniego Grudnia r. b. wypisuie się z tem dokładem, iż kompetenci prożby swe dekretami Eligibilitatis ex utraque linea i zaświadczeniem moralności do urzędu Cyrkularnego Przemyślkiego podawać maią. W Krakowie d. 25 9bra 1807.

Z strony Magistratu C. K. Miasta Stołecznego Krakowa na żądanie C. K. Jeneralney Kommendy Lwowskiey wierzycielow wdowy Freywillig po Prefekcie magazynu woyskowego pozostałey tu w Krakowie będąc ych niniéyszym obwieszczeniem wiadomo czyni, aby swoie pratensye przeciw teyże wdowie podane, iak nayprędzey i to naydaley do skońca miesiąca Grudnia r. b. w C. K. Jeneralney woyskowey kommendzie, zapisani hyrographami lub innemi spo obami udowodnili; inaczey zatrzymywana na ten koniec trzecia część z pensyi teyże wdowy Freywillig, oney wydana będzie.

Gollmayer.
Krzyżanowski.
de Nikoledon.

Z Rady Magistratu Miasta C. K. Stołecznego Krakowa.
Dnia 18 *Listopada* 1807 *roku.*
Kowalski.

Dla osadzenia wakuiącego przy Zywieckim Magistracie mieysca Syndyka z pensyą roczną 200 ryń. konkurs aż do ostatniego Grudnia r. b. wypisuie się z tem dokładem, iż kompetenci prożby swe z dekretami Eligibilitatis ex utraque linea i zaświadczeniem moralności do Urzędu Cyrkularnego Myslenickiego podawac maią. W Krakowie d. 25 Novembra 1807.

Dla osadzenia wakuiącego przy Zamoyskim Magistracie mieysca Iszego Assessora z pensyą roczną 300 zł. ryń. powtorny konkurs aż do ostatniego Grudnia r. b. wypisuią się z tym dokładem, iż kompetenci prożby swe dekretami Eligibilitatis ex utraque linea i zaświadczeniem moralności do Urzędu Cyrkularnego Zamoyskiego podawac maią.
W Krakowie dnia 25. Novembra 1807.

C. K. Sądy Prowincyonalne Szlacheckie Lubelskie w Gallicyi Zachodniey, PP. Pawłowi i Jozefowi Bielińskim niniéyszym Edyktem wiadomo czynią: że Pan Woyciech Suliminski przeciwko nim o wytrącenie z szacunku wartości dobr Otwocka summy 261,384 zł. pol. i prowizyi od długow na dobrach będących, narosłych, i o zapisanie kaucyi na summę 3.305 489 zł. pol. oddanie dokumentow, niemniey o zeznanie instrumentu przedaży na wieś Grzanki i zapłacenie summy 4000 czer. zł. tudzież o wydatkow prawnych do Sądu tego żałobę podał, i pomocy Sądowey dopraszał się. —— Gdy zaś te Sądy dla ich za granicą bawienia się im tu teyszego sądowego Adwokata Kudlickiego za obrońcę z ich szkodą i kosztem ustanowiły, z ktorym rozpoczęta sprawa podług przepisaney dla Galicyi Zachodniey sądowey ustawy prowadzona i ukończona będzie; oni przeto niniéyszym Edyktem napominaią się, ażeby w 90 dniach do dania excepcyi się stawili, i ustanowionemu dla siebie obrońcy dokumenta i dowody swey sprawy oddali, lub innego Adwokata sobie za obrońcę obrali, tego Sądowi wymienili, i to z prawa czynili co do obrony swey sprawy za użyteczne osadzą, aby sprawy swey niezaniedbali, gdyż szkodę może iaką stąd wyniknąc mogącą samiby sobie przypisac byli winni. Dan w Lublinie dnia 21 Września 1807.

Jakob Kulczycki.
Z. G. Reinl.
Smetana.

Z Rada C. K. Sądow Szlacheckich Lubelskich Galicyi Zachodiey.
Klimaszewski.

Magistrat C. K. Stołecznego Miasta Krakowa w Nowey Galicyi niniéyszem każdego uwiadomia, że przy nim iedno mieysce Sekretarza z rocznem salarium 500 ryń. zawakowało: zatem każdy, który sobie takie otrzymac życzy, ma swoią prożbę zaświadczeniami z ukończonych nauk prawa i dobrey obyczayności udowodniaiącą naydłużey do 15 Stycznia 1808 do tuteyszego złożyc magistratu. W Krakowie dnia 16 Listopada 1807.

Gollmayer.

Groſs sekr.